Szeged bolygói

13. Domaszék

Új falu, gazdag falu. Az ilyen földre mondják, ledugnak egy karót, bor fakad belőle. Az átlag aranykorona-érték eléri a 20-at. Boldogulnak az emberek. 1952-ben alakult a község, azóta már sokat fejlődött a központ. Lassan-lassan, de költözgetnek az emberek a tanyákból is és másfelől is, Ásotthalomról, Öttömösről, Pusztamérgesről, Tázlárról meg Szegedről is. Vagy csak inkább a telekre tartanak igényt.

Nyolc utca, s 44 ház található a belterületen. És 172 lakos. Nagy a tanyavilág, 1058 épület árválkodik szerteszét a határban, hiszen Domaszék közigazgatási területe 9061 hold, a lakosok száma pedig 3749. A központban készül az első emeletes ház. Tszcs-tag építi, a Bába család. Telik miből, jól forgatják magukat, értenek is a gazdálkodáshoz. Jó üzleti érzékkel is rendelkeznek. Megfizetik a munkásokat is, így hát terem a föld.

Autóból 127-et, motorból 962-t, televízióból 50-et, rádióból 700-at tartanak a faluban. A takarékba 5 millió forintot raktak. Összesen 837 sajtótermék jár ide előfizetésre.

Ellentétek

Általános kép: tanácsháza, templom, orvosi rendelő, szolgálati lakással, vízmű, tűzoltószertár, állatorvosi rendelő. A nagy területen szétszórtan hét bolt, hét tanyai iskola, két kocsma, művelődési otthon, három tszcs, egy tsz, buszforduló és hét vasútállomás található. Itt kanyarodik el Kunhalomnál a kisvasút.

Minden megterem itt. Szőlő, gyümölcs, paprika, úgy is mondhatnánk, kétszer aratnak. Mihelyt lefogy a kalászos a földről, azonnal vetik a tarlóburgonyát. Nagyon jó vetőgumónak. Az 5871 hold szántóból 810 holdon szőlő, 850-en fűszerpaprika, 205 holdon pedig gyümölcs díszlik.

A gazdaságok közül a legkisebb a legjobb, itt a legszilárdabb a vezetés, legjobb a közösségi szellem. Ez a Búzakalász Tszcs. Akik megszerezték a kellő szakmai intelligenciát, műveltséget, azoknak nincsen anyagi gondjuk. Sőt, sok esetben a pénz, az egyéni javak hajhászása nyomorítja meg őket. Kilenc évvel ezelőtt mindössze 3—4 motorkerékpár ha akadt a faluban. Akkoriban több ezüstkalászos tanfolyamot szerveztek, meg kell adni, úgy mentek-jártak oda a gazdák, mintha aranyat osztogattak volna. Nem tévedtek.

Tagadhatatlan; ott van a pénz, az autó, a villamosított tanya, a bankbetét, ahol erősek, egészségesek, fiatalok az emberek. Mert az öregek Domaszéken is elesettebbek. Tőke nékül a föld sem terem, legjobb tőke a fiatalság.

A közsegélyezettek száma 15 és 40-en tartanak igényt kedvezményes gyógyszerellátásra, társadalmi segítségre. Leginkább idősebbek, beteges emberek. Sok közülük céltalannak látja már a küzdést, a földdel való bajlódást. Ez a homok két arca.

Kerékpár, autó

Megy a tanácselnöknő, kerékpáron járja a hatalmas tanyavilágot. Az anyagi megbecsülésből, a tanácsi keretekből erre telik. Megy a tszcs-elnök Volgával, vagy Moszkviccsal, s ráporol. A faluban fotoszakkör működik. Feltűnt ez a fiataloknak. Lefényképezték, megörökítették.

Más. A faluban első embereknek számítanak az államigazgatás képviselői. Többen azok közül, akiknek tele a bukszájuk, lenézik őket. Pedig becsületes emberek, a maguk erejéből küzdötték fel eddig életüket közmegelégedésre, s a falu javára. Mégis, akadnak, akik ezt mondják; cseléd volt, ha egyszer onnan kibukik, jöhet hozzám kapálni.

Kezdődik a visszavándorlás. Többen jönnek az iparból, mint korábban. Naponta több száz ember jár még mindig Szegedre, főleg szezonális munkáknál, a konzervgyár, a paprikabeváltó foglalkoztatja őket. A gyors meggazdulás reménye, a megfelelő anyagiak azonban hódítanak. Az iskolások közül is egyre többen maradnak odahaza, választják a mezőgazdasági szakmát.

A vallás, a babonák nem tartják már fogva az embert. Az autó nemcsak luxus, hanem munkaeszköz, és a kulturálódást is elősegíti. Messze tájakra járnak vele, viszik az árut, kirándulnak, többet látnak a világból, ragad rájuk a műveltségből. Mintegy 20 családban két autó van. Az asszonyok is vezetnek. Csökkent a hitoktatásra beíratott iskolások száma, ma már 13 százalék. Három évvel ezelőtt meghaladta a 25 százalékot.

Díszes esküvő

Ezt mondták a tanácselnöknőnek:

— El tudja maga képzelni, milyen szép a templomi esküvő? Ott a sok gyertya, csillár, virágok.

Díszesebbé tették a korszerű esküvőt. Most már nemcsak az anyakönyvvezető van jelen, hanem rajta kívül még ketten; a tanácselnöknő és a tanácstól még egy „minisztráns". A házasságkötő termet is hangulatosabbá, szebbé varázsolták, a karácsonyfákról leszedett égőkkel világítják meg. Jó módszer. Egyre többen esküdnek itt.

Az „elbeszédesedés" divat. Isznak az emberek. Több családban az asszonyok is. A válás szintén divat. Egy példa: 30 évet éltek együtt, most törték szét a kenyeret. Öt gyerekük van. Kicsik is. Az anyós velük élt, 24 holdon gazdálkodtak összesen. Természetesen tszcs-tagok. Nem szegény emberek. Az ember mindennap templomba jár, az asszony iszik. Ide jutottak. A gyerekek fele az egyikhez, a másik fele a másikhoz húz. A van is megárt.

A Kiri-birtok

Akadnak öngyilkosok. Azok közül is, akik az iramot, a szokásokat diktálják, mert van miből, azok közül is, akik nem bírják követni a módosabbakat. Egy eset: lakodalomra készült a család. A legszegényebb házakhoz is több száz embert hívnak. Nagy kiadással jár. Közeledett a lagzi ideje, de az anyagiakat nem tudták előteremteni. Az örömapa felkötötte magát.

Nem volt szegényes a Kiri-birtok. Az öregasszony feküdt, odakötötte betegsége. Öreglegény fia sokat ivott. Egyszercsak összeesett. Délutánra meghalt az öregasszony is. Pénzt találtak a párnája alatt, abból temették el mindkettőjüket. Egyetlenegy rokon nem adott életjelt magáról, se a temetésen, se később. A birtokon bor, búza, malacok, baromfi, ház, föld. Szóval volt egy kis érték. A készpénzből 26 forint maradt a temetés után. Egy napon 19 örökös jelent meg a tanácsházán. Követelték az örökséget. Persze még a 26 forintot is, elosztozkodtak rajta. Jó ideje ennek. Még mindig pörösködnek.

Sz. Lukács Imre

Békés robbantás

Az utóbbi években a robbantást egyre nagyobb arányokban alkalmazzák a szénkitermelésekben. A Szovjetunióban, a Kuznyec-medence bányáiban évente 60 millió (naponta átlagban 170 ezer) robbantást hajtanak végre.

Egészen világos, hogy az ilyen nagyarányú robbantómunkálatok végrehajtásához a biztonsági technika átgondolt, pontos rendszerére, a robbantás körülményeinek tüzetes tanulmányozására (a metán, a szénpor stb. mennyiségének ellenőrzésére), a robbantástechnika tökéletesítésére (lángnélküli robbantást biztosító eszközök, vízfüggönyök) és a robbantómunkálatok gondos megszervezésére van szükség.

Bőséges fürtképződés

Jó szőlőtermés igérkezik

Virágzanak a szőlőültetvények, s a Magyar Állami Pincegazdaság Csongrád—Szolnok vidéki Üzemének körzetében általában a tavalyihoz hasonló, helyenként pedig annál is jobb termés igérkezik. A szőlő ugyanis azon kevés növények közé tartozik, amelyek jól tűrik a tartós szárazságot. A szakemberek jelenlegi megállapítása szerint a tőkéken mindenütt szép, egészséges fürtök fejlődtek. A paronoszpóra elleni védekezés azonban ilyenkor, aszályos időjárás esetén sem hanyagolható el, s a gazdaságok zömében már megkezdték a harmadik permetezést.

Mintegy 30 ezer hold a termő szőlőterület a két megyében, s az új, fiatal telepítések közül körülbelül kétezer hold termőre fordulását várják az idén. Ebből a legtöbb a szegedi járás homokvidékére esik: Kistelek, Pusztaszer, Sövényháza, Balástya, Pusztamérges s más községek határára. Ugyanekkor fokozatosan felszámolják, megszüntetik a kevés hozamú, nehezen, költségesen művelhető öreg telepeket.

Az uralkodó szőlőfajta Csongrád és Szolnok megyében a kövidinka és a kadarka, amelyek az összes területnek csaknem nyolcvan százalékát teszik ki. Örvendetes, hogy az új telepítéseknél a termelőszövetkezetek mindinkább figyelembe veszik a piaci igényeket, s hárslevelű, rizling, ezerjó valamint egyéb olyan fajtákat igyekeznek elterjeszteni, amelyek iránt nagyobb a kereslet.

Építkezés Tarjántelepen

Somogyi Károlyné felvétele

Igazi júniusi sugárzás. Erős meleg szél kavarja a port, felhőket kerekít belőle akkor is, amikor a nehéz tehergépkocsi már továbbrobog, s a gyalogember visszabaktathat az útra.

A városszéli kisházak után hirtelen tárul föl a Tarjántelep széles, zölddel szegett panorámája. Csupa mozgalmasság, csupa friss impresszió. Csákányozó kubikosok; csupasz felsőtestük színe Gauguin-képeket idéz. Jobbról, a felvonulási épületek mögött kertek zöldellnek. Balfelől a körtöltésig nyújtózik egy épülő ház. S továbbmenve: a habarcsgyár hatalmas tartályai, a homokhegy hosszú gerince mögött is újabbak és újabbak tárulnak elénk. A daruk — fölhevült testű fémóriások — ezüstösen csillognak. Elnézem, amint az egyik magasba emeli a középfalblokkot. Markolásában szinte védtelenül kicsinek tűnik a nagydarab épületelem.

Szögi Ferenc, a nagyarányú építkezés fiatal vezetője hamar kész a számadással. Tizenhárom lakóház épül itt jelenleg; némelyiknél most ássák, rakják az alapot, s van két olyan is már, amelyikben a parkettcsiszolók gépei zörömbölnek. Sokan vannak az építőmunkások, mintegy 400-an, de szép szám a lakásoké is: 760 családnak jut otthon a most született épületekben.

Kalandozik a szem. Ormokat jár be, kíséri a daruk járását, a tetőig szaladó lifteket, az emberek markáns sziluettjét, az égi kékben. Aztán megállapodik az alapozókon.

A 116-os jelzésű háznak még csak a vázlatát „vésték" ki a telepen a kubikosok. Sári Péter kőművesbrigádja kötésig árokban állva rakosgatja a téglasorokat. Az „öreg" kőművesek mellett jónéhány kékruhás fiatalember is sürgölődik. A brigádvezető szomszédságában Nemecsek-arcú, svájcis legényke: Szűcs József elsőéves ipari tanuló.

— No, hogy halad a kőműveskedés?

— Megy — mondja magabiztosan Jóska, kalapáccsal formálgatva egy akaratos tégladarabot. Mikor eléggé megfaragta, beilleszti két másik tégla közé, réstömőnek. Aztán folytatja a válaszadást — én szeretem.

Jóskának még két tanulóesztendeje van hátra. Felnő majd Tarjántelephez. S az itteni teremtő munkát látva, úgy érzi az ember: Tarjántelep is fölnő az igényekhez.

SOP. Ez a három betű az egyik „aranyfedezet". A sorrend optimális programozását becézik így az ÉVM Csongrád megyei Állami Építőipari Vállalatnál. A „másik Szögi": Szögi László, a vállalat kőművesüzemének vezetője, különösen szívesen beszél arról az idei öt hónapról, amelyet a SOP szervezetisége fémjelez. Nemcsak a Tarjántelep alapjait rakták le ezalatt, hanem egy igazi korszerű építőüzem alapjait is megvetették a folyamatos építésszervezés révén. Precíz, fogaskerék illeszkedésűre kimunkált szervezés ez. Ahogy például egyszerre négy épületen dolgozik a munkások két „szalaga", az már valóban gyárüzemszerű.

Hepehupás, fölszaggatott úton közlekedünk a legkészebb házakhoz. Kettő van ilyen. Kiválnak a többi közül: átfestették már rajtuk a sakktáblára emlékeztető négyzethálót. Jól mutatnak. Az első június 20-ra, a másik a hónap végére készül el. S mint egy kőből való futószőnyeg, terül már, közeledik a házakhoz az út is, hogy ne kelljen hepehupán járni majd a telep első lakóinak.

— Idén 382 lakást adunk át — mondja az építésvezető, miközben cigarettára gyújt. Aztán kérdésemre: — Meglesz. Az ütem szerint haladunk.

Ahogy körbefordul, napszemüvegében is épülő házak, keményen dolgozó munkások tükröződnek.

Simai Mihály

Állatkerti gasztronómia

Kevesen tudják, mi fő az Állatkert csempézett konyhája sok fényes üstjében, fazekában, s hogy mivel is traktálják az öt világrészről hozott több ezer állatot. Dr. Szederjei Ákos főigazgató és Bakonyi József takarmánymester a megmondhatója: ők szinte naponta megszagolják, sőt megízlelik az „állati csemegéket" — kényes a vendégsereg, és nagy az értékük.

A heti húskvóta: 10 mázsa nyers hús, 3 mázsa főtt hús, 3 mázsa nyers hazai hal és 50 kiló nyers tengeri hal. Jellemző viszont, hogy „csak" 84 kiló friss kenyeret fogyasztanak, azt sem a hús mellé szervírozzák. A rendkívül népes medvecsaládok étrendjén naponta szerepel a mézeskenyér. A jegesmedvék a tömérdek halon kívül főtt rizst, nyers sárgarépát, almát és nyers tojást kapnak.

A majmok étrendjén 23 fogás szerepel: többek között erőleves darált lóhúsból, főtt hús fokhagymával, vöröshagymával, úgynevezett szektált naposcsibe és fehéregér nyersen, „héjában" főtt babbal, főtt gesztenyével, lisztkukac krumplicukorral, mézzel, továbbá a gyümölcsök sokfélesége. Hogy a csimpázok el ne unják magukat, szotyolát (napraforgómag) kapnak, a trópusi erjedt gyümölcsök „halovány", távoli pótlékaként pedig — vörösboros teát.

Világhírű énekesek és művészek

előadásában komolyzenei és könnyűzenei hanglemez felvételek nagy választékban kaphatók a 2. SZ. HANGLEMEZBOLTBAN:

Maria Callas	Ojstrach	Dalida
Caruso	Fischer Annie	Aznavour
Saljapin	Furtvängler	Karel Gott
Gigli	Karajan	Marlene Ditrich
Székely Mihály	Yves Montand	Chevalier
Richter	Ima Sumac	Frankie Laive

Nagy választék áll a zenét kedvelő vásárlók rendelkezésére.

Keresse fel boltunkat KÖLCSEY U. 4. szám alatt.

Telefon: 15-797. S. 28 517

Értesítjük, hogy a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat szegedi üzeme 12-es anyagbeszerző bélyegzője elveszett.

12

NAGYALFÖLDI KŐOLAJ ÉS FÖLDGÁZTERMELŐ V.
SZOLNOK
ANYAGBESZERZÉS
MNB. 527.
Felügy. hatóság: NIM. OKGT.

A fenti számú bélyegző vásárlásra nem jogosít

xS. 28 538

E L V E S Z E T T !

a Csongrád—Bács megyei Élelmiszer és Vegyiáru Nagykereskedelmi Vállalat

68. számú áruátadó bélyegzője

Az ezzel lebélyegzett okmányokat vállalatunk nem ismeri el. DK. 484

Vízhiány!

Közöljük Szeged lakosságával, hogy áramszünet miatt folyó hó 11-én (kedden) az emeleteken vízhiány lesz 6—15 óráig. A fenti időre szükséges vizet már 5 óra előtt tartalékolják.

Szegedi Víz- és Csatornamű Váll.